

บทบรรณาธิการ

สวัสดีสมาชิกที่รักทุกท่าน วารสารฉบับที่ 1 ของปี 2568 มีเนื้อหาทางวิชาการที่น่าสนใจจำนวน 6 เรื่อง คือ นิพนธ์ต้นฉบับเรื่องที่ 1 เป็นเรื่องความคิดเห็นต่อโปรแกรมการฟื้นฟูการทำงานในชุมชนฉบับร่าง: กรณีศึกษาผู้มีประวัติเข้ารับการรักษาด้านสุขภาพจิตที่อาศัยอยู่ในชุมชน จ.เชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบปรากฏการณ์วิทยา เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผ่านแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ในกรณีศึกษาผู้มีประวัติเข้ารับการรักษาด้านสุขภาพจิต ซึ่ง “งาน” คือการฟื้นฟูสำคัญสำหรับผู้ที่ได้รับ การรักษาด้วยอาการทางจิตเวชในวัยผู้ใหญ่เพราะงานมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการพึ่งพาตนเอง ในการใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน ดังนั้นโครงการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมการให้บริการชุมชนที่เป็นการบูรณาการ กิจกรรมบำบัดกับสหวิชาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเริ่มต้นจึงเป็นมุมมองต่อกิจกรรมตามประเพณีในความหมาย เชิงสุขภาพของผู้ดูแลและสมาชิกชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายสหวิชาชีพและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในชุมชน ด้วยการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา หาความต้องการ กำหนดเป้าหมายและทิศทางการวางแผน ร่วมกันเพื่อให้เกิดการดูแลทั้งต่อผู้ป่วย ญาติ และคนในชุมชน เพื่อให้ตัวผู้ป่วยผู้พิการเกิดการช่วยเหลือตนเอง และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนในชุมชนได้ สำหรับเรื่องที่ 2 เป็นนิพนธ์ต้นฉบับ เรื่อง การให้ความสำคัญต่อ ตัวชีวิตด้านชุมชนที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงวัย เนื่องด้วยสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้บุคคล สามารถประกอบกิจกรรมการดำเนินชีวิตได้ หากสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีความเหมาะสมและสามารถเป็นชุมชน ที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงวัยได้จะส่งผลทำให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและ เหมาะสมกับวัย การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความสำคัญต่อตัวชีวิตด้านชุมชนที่เอื้ออาทรต่อ ผู้สูงวัยในมุมมองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยใช้แบบสอบถามการให้ความสำคัญต่อตัวชีวิตสิ่งแวดล้อม ที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงวัยในประเทศไทย การจัดเตรียมชุมชนที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงวัย จึงถือเป็นการจัดเตรียมชุมชน ให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม ที่เป็น ปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้สูงอายุมีพละพลั่ง (active aging) ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อดำเนินชีวิต อย่างมีคุณภาพเหมาะสมกับวัย ที่สามารถส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้สูงวัยมีกิจกรรมทางกายภาพและสังคมได้ ส่วนเรื่องที่ 3 เป็นเรื่องเกี่ยวกับมุมมองของนักศึกษากิจกรรมบำบัดต่อการใช้การเล่นทางคลินิก ซึ่ง “การเล่น” เป็นกิจกรรมการดำเนินชีวิตที่สำคัญในมนุษย์และถูกนำมาใช้เป็นสื่อการบำบัดและเป็นเป้าหมายหรือผลลัพธ์ ของการบำบัดสำหรับผู้รับบริการในทุกช่วงวัยโดยนักกิจกรรมบำบัด โดยเฉพาะในผู้รับบริการเด็ก งานวิจัยเชิง สำรวจนี้จึงมุ่งศึกษามุมมองต่อการใช้การเล่นในทางคลินิกของนักศึกษากิจกรรมบำบัดที่มีประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก และผลการศึกษาที่ได้ก็แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาใช้การเล่นในขั้นตอนการบำบัด มากที่สุด รูปแบบการเล่นที่อิงตาม Takata's epochs ที่นักศึกษาใช้เป็นประจำคือ sensorimotor play กรอบอ้างอิงที่ใช้ร่วมกับการเล่นในผู้รับบริการเด็กที่มากที่สุดคือ การบูรณาการประสาทความรู้สึก สำหรับ

เรื่องที่ 4 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษานำร่อง: คลื่นไฟฟ้าสมอง Theta ขณะทำกิจกรรมส่งเสริมความตั้งใจจดจ่อ ซึ่งความตั้งใจจดจ่อเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถเลือกที่จะสนใจอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเพิกเฉยต่อสิ่งกระตุ้นอื่น ๆ ที่นำเสนอในช่วงเวลาเดียวกันได้ ความตั้งใจจดจ่อนี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ อย่างการตั้งใจฟังการสนทนาในที่ที่มีเสียงจอแจ ไปจนถึงการหลีกเลี่ยงอันตรายเมื่อต้องทำงานกับเครื่องจักร ดังนั้นแนวปฏิบัติการวัดคลื่นไฟฟ้าสมองที่ใช้ในงานวิจัยนี้ก็จะสามารถนำไปใช้วัดคลื่นไฟฟ้าสมองในขณะทีกลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายที่คล้ายกันได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำการวัดคลื่นไฟฟ้าสมองไปติดตามผลการรักษา วัดความตั้งใจจดจ่อขณะทำกิจกรรมการดำเนินชีวิต หรือการทำวิจัยต่อไปในอนาคต ในส่วนของนิพนธ์ต้นฉบับเรื่องสุดท้ายนี้เป็นเรื่องของรูปแบบกิจกรรมการดำเนินชีวิตในงานกิจกรรมบำบัดเพื่อศึกษาผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาต่อกิจกรรมการดำเนินชีวิตในนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 46 คน และมีประวัติเคยติดเชื้อไวรัสโคโรนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาต่อกิจกรรมการดำเนินชีวิตซึ่งพัฒนาโดยคณะผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเชิงพรรณนา นำเสนอโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบของกิจกรรมการดำเนินชีวิตในระดับมากในกิจกรรมการเดินทางไปที่ต่าง ๆ และการใช้บริการขนส่งมวลชน หรือรถรับจ้าง ได้รับผลกระทบในระดับน้อยในกิจกรรมการเลือกซื้อสินค้าและการชำระเงิน และไม่ได้รับผลกระทบในกิจกรรมการเลือกและสวมใส่เสื้อผ้า (การแต่งตัว) ดังนั้นจะเห็นว่าจากการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้บุคคลต้องมีการปรับตัวในการดำเนินชีวิต นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งมีลักษณะการเรียนการสอนที่มีทั้งการบรรยาย การปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติทางคลินิกในโรงพยาบาลและสถานที่ทางการแพทย์ต่างๆ ในช่วงที่มีการระบาดอาจมีการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำเนินชีวิตเช่นกัน ในส่วนของบทความพินิจในฉบับนี้มีจำนวน 1 เรื่อง คือ รูปแบบกิจกรรมการดำเนินชีวิตในงานกิจกรรมบำบัด ซึ่งมุมมองทางกิจกรรมบำบัดนั้นถือว่าการลงมือทำกิจวัตรของมนุษย์ช่วยสร้างนิสัยที่ดี และก่อให้เกิดรูปแบบกิจกรรมการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบแผนการสร้างสุขภาพที่ดีของมนุษย์ ดังนั้น กิจวัตร นิสัย และการทำกิจวัตรกรรมตามบทบาทของมนุษย์จึงมีความสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบของการมีรูปแบบกิจกรรมการดำเนินชีวิต โดยรูปแบบกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงและถูกพัฒนาขึ้นผ่านเวลาและสถานที่ซึ่งรวมถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม ซึ่งปัจจุบันมีการเติบโตทางการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อช่วยทำให้รูปแบบการทำกิจวัตรประจำวันและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลง่ายขึ้นจากการใช้อุปกรณ์ไร้สายและแอปพลิเคชัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความแตกต่าง

ค่อนข้างมากกับกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในอดีตที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมจริง โดยรูปแบบกิจกรรมการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปนี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้เช่นกันทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้รับบริการที่เข้ามาใช้บริการกิจกรรมบำบัดเช่นกัน ดังนั้นจึงเป็นคำตอบที่สำคัญว่าเพราะเหตุใดนักกิจกรรมบำบัดไทยจึงควรมีการทบทวนองค์ความรู้ให้กระจ่างเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินชีวิตในงานกิจกรรมบำบัดทั้งด้านความหมาย องค์ประกอบ และการทำหน้าที่ของรูปแบบกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ภายใต้หลักปรัชญาวิชาชีพกิจกรรมบำบัดเพื่อประโยชน์ในการเสริมความมั่นใจในการปฏิบัติงานของนักกิจกรรมบำบัดให้เป็นไปตามกระบวนการให้บริการทางกิจกรรมบำบัดต่อไป

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่านิพนธ์ต้นฉบับและบทความพินิจวิชาในเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถนำเนื้อหาที่ได้ไปต่อยอดองค์ความรู้และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไปในการทำงาน และกองบรรณาธิการมีความยินดีที่จะเปิดรับบทความวิชาการและสิ่งที่เป็นสาระประโยชน์ตลอดจนประสบการณ์ในการทำงานจากสมาชิกและท่านผู้สนใจทุกท่านมาเผยแพร่เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนทัศนะเชิงวิชาการซึ่งกันและกัน โดยสามารถดูคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความลงพิมพ์ได้ที่ท้ายเล่มของวารสารค่ะ แล้วพบกันใหม่ในฉบับหน้านะคะ..สวัสดิ์ค่ะ

เพื่อนใจ รัตตากร